

Implementacija Preporuke Savjeta EU o oblicima usavršavanja: nove prilike za odrasle *Upskilling Pathways*

Gordana Bošković, samostalni savjetnik I za obrazovanje odraslih, VET centar Crne Gore i EPALE kontakt osoba za Crnu Goru

EU preporuke u obrazovanju odraslih

- Preporuke iz Belema – Živjeti i učiti za održivu Budućnost: Snaga obrazovanja odraslih (2009);
- Obnovljena Evropska strategija za obrazovanje odraslih (2011/C 372/01);
- Rezolucija Evropskog parlamenta od 23. juna 2016. godine o daljem postupanju u vezi sa Strateškim okvirom za evropsku saradnju u oblasti obrazovanja i osposobljavanja (ET 2020) (2015/2281 (INI));

EU preporuke u obrazovanju odraslih

- Novi program vještina za Evropu – Saradnja na jačanju ljudskog kapitala, zapošljivosti i konkurentnosti (10. jun 2016);
- **Preporuke Savjeta o oblicima usavršavanja: Nove prilike za odrasle (19. decembar 2016) (2016/C 484/01);**
- Budućnost rada – sticanje odgovarajućih znanja i vještina za ispunjavanje potreba budućih radnim mjestima (Mišljenje Evropskog ekonomskog i socijalnog odbora) (15. mart 2018) (2018/C 237/02);
- Preporuke Savjeta o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje (22. maj 2018) (2018/C 189/01);

Obrazovanje odraslih u Crnoj Gori

- Opšti zakon o obrazovanju i vaspitanju ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 047/17 od 19.07.2017);
- Zakon o obrazovanju odraslih ("Službeni list Crne Gore", br. 047/17 od 19.07.2017);
- Zakon o nacionalnim stručnim kvalifikacijama ("Službeni list Crne Gore", br. 040/16 od 30.06.2016);
- Zakon o nacionalnom okviru kvalifikacija ("Sl. list Crne Gore", br. 80 od 31. decembra 2010).

- **Pravilnik o bližim uslovima za osnivanje ustanova u oblasti obrazovanja i vaspitanja** ("Sl. list RCG", br. 40/06 od 22.juna 2006);
- **Pravilnik o sadržaju, načinu vođenja i čuvanja andragoške evidencije i dokumentacije** („Sl.list Crne Gore“, br.27/152 od 31. maja 2012);
- **Pravilnik o sadržaju, obliku i načinu utvrđivanja kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada u ustanovama** ("Sl. list Crne Gore", br. 26 od 24. maja 2012);
- **Pravilnik o bližem načinu i postupku sprovođenja andragoškog osposobljavanja** ("Službeni list Crne Gore", br. 053/18 od 31. jula 2018);
- **Pravilnik o bližem načinu i postupku priznavanja inostranog sertifikata o stečenoj stručnoj kvalifikaciji** ("Službeni list Crne Gore", br. 51/18 od 02. avgusta 2018);
- **Pravilnik o obliku i sadržaju sertifikata o stečenoj nacionalnoj stručnoj kvalifikaciji** ("Službeni list Crne Gore", br. 48/18 od 20. jula 2018);
- **Pravilnik o sadržaju i obrascu Europass dokumenata i načinu njihovog popunjavanja** ("Službeni list Crne Gore", br. 56/18 od 11. avgusta 2018);
- **Pravilnik o načinu i postupku provjere znanja, vještina i kompetencija u postupku sticanja stručne kvalifikacije** ("Službeni list Crne Gore", br. 13/19 od 09. marta 2019).

Obrazovanje odraslih u Crnoj Gori

- Strategija obrazovanja odraslih (2015-2025);
- **Plan obrazovanja odraslih (2019-2022);**
- Godišnji plan obrazovanja odraslih (2019).

Primjena Upskilling Pathways preporuka u Crnoj Gori

Plan obrazovanja odraslih (2019-2022):

Oblasti na koje se mjere iz Preporuke odnose

1. Pismenost;
2. Procjena vještina;
3. Fleksibilna procjena učenja prilagođena potrebama pojedinca;
4. Vrednovanje i priznavanje;
5. Koordinacija i partnerstvo;
6. Mjere informisanja javnosti, usmjeravanja i podrške;
7. Praćenje i evaluacija.

PISMENOST

Upskilling Pathways preporuka

Pismenost:

- Odraslim osobama sa niskim nivoom vještina, znanja i kompetencija, npr. osobama koje su napustile osnovno obrazovanje ili osposobljavanje treba ponuditi pristup oblicima usavršavanja kojima bi im, u skladu s njihovim individualnim potrebama, omogućio:
  - ✓ sticanje minimalnog nivoa jezičke i matematičke pismenosti kao i digitalne kompetencije i/ili
  - ✓ sticanje šireg skupa vještina, znanja i kompetencija relevantnih za tržište rada i aktivno sudjelovanje u društvu.

Evropski pravedan pristup obrazovanju osobama sa niskim vještinama

- Osobama sa niskim nivoom vještina i kvalifikacija (najveća potreba je kod ovih lica za obrazovanjem i osposobljavanjem) pruža se podrška kroz njihovo uključivanje u programe politika država članica, kroz politike obrazovanja i osposobljavanja;
- EK je 2016. u okviru paketa mjera za *Program za vještine*, uvođenje garancije za vještine kako bi pomogla u rješavanju problema nedostatka vještina i nejednakosti i na potrebu tržišta rada za većim nivoom vještina.

Šta to podrazumijeva?

- Države članice moraju niskokvalifikovanim osobama osigurati oblike usavršavanja vještina sa mogućnošću da:
  - se njihove vještine procijene i utvrde nedostaci;
  - dobiju individualizovan paket za obrazovanje/osposobljavanje;
  - se njihove vještine vrednuju.

Ciljna vrijednost učešća u CŽU

- U okviru otvorene metode koordinacije u oblasti obrazovanja i osposobljavanja (ET 2020), države članice su se usaglasile da do 2020.godine stepen učešća odraslih (15 - 64) u CŽU treba da iznosi 15%;
- Prosječno učešće u 2016. iznosilo je 10,8%;
- 7 zemalja je iznad prosjeka: Danska, Estonija, Francuska, Luksemburg, Holandija, Finska i Švedska;
- Niske stope učešća: Bugarska, Mađarska, Rumunija, Slovačka;

Učešće građana u CŽU - Crna Gora

421 693 odraslih (15-65);

- Anketa o radnoj snazi (2018. godina) za Crnu Goru - 13 915 učesnika obuka od ukupno - 3,3% ;
- Izvještaj o realizaciji Godišnjeg plana obrazovanja odraslih – 28 996 polaznika obuka – 6,88%.

Stanje (ne)pismenosti

UNESCO

- Prema podacima UNESCO-a broj elementarno nepismenih odraslih osoba u svijetu prelazi brojku od 750 miliona (2/3 su žene);
- Više od 50 miliona djece ne pohađa školu ili je napuštaju bez formalne diplome;
- U Crnoj Gori ima 542 649 lica starosti 10 i više godina. Od tog broja 8 149 je nepismenih, što čini 1,5%;
- Na broj lica koji su se izjasnili kao nepismeni treba dodati i podatke o broju lica koja: nijesu završila ili su završila osnovnu školu i ostali na tome (Crna Gora 28%, Hrvatska 21,30%), Srbija 20,76%).

PIAAC 24/33

- PIAAC istraživanje (2015.) 20% - 25% Evropljana ne posjeduje vještine koje su preduslov za zapošljavanje, zadržavanje posla i nastavak obrazovanja;
- U populaciji radno sposobnih odraslih lica (od 16 do 65 godina) u prosjeku je 43% pokazalo srednji ili visok nivo pismenosti u državama EU koje su učestvovala u istraživanju PIAAC. To je znatno ispod prosjeka OECD-a (49 %);
- Jedna od pet odraslih osoba u državama EU koje su učestvovala u istraživanju pokazala je nizak nivo vještina u oblasti pismenosti, a u oblasti matematičke pismenosti taj odnos iznosi čak jedan od četiri.

Funkcionalna pismenost u CG

- **Računarska pismenost:**

- ✓ 35% starijih od 15 godina je kompjuterski pismeno;
- ✓ 16% su lica koja djelimično poznaju rad na računaru;
- ✓ Čak 48% lica ne poznaje rad na računaru);

- **Strani jezici**

- ✓ engleski jezik govori 26% lica od ukupnog broja stanovnika starijosti 15 i više g.
- ✓ ruski jezik govori 9%, italijanski 5%, njemački 3% i francuski 3% ;

29 licenciranih ustanova nudi program za učenje rada na računaru u 11 gradova

47 licenciranih ustanova nudi program za učenje engleskog jezika u 13 gradova

Evropski referentni okvir digitalnih kompetencija (EDCF)

- Inicijativa EK o velikoj koaliciji za radna mjesta u digitalnom sektoru;
- Opisuje se skup digitalnih kompetencija koje su danas potrebne svim građanima;
- Digitalne vještine obuhvataju razne sposobnosti korisne za građane, od traženja informacija i razmjene poruka na internetu, do stvaranja digitalnog sadržaja, kao što je kodiranje aplikacija;
- EDCF povezuje alate za procjenu i razvoj svojih obrazovnih kurikuluma, ishoda učenja, osposobljavanja nastavnika.

Digitalne vještine i radna mjesta u Evropi

- U Evropi nema dovoljno osoba s digitalnim vještinama kako bi se popunila slobodna radna mjesta u svim sektorima - do 2020. neiskorištenim bi moglo ostati do 750 000 stručnih radnih mjesta u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija (IKT);
- Uprkos tome, stopa nezaposlenosti mladih od 15 do 24 godine u EU iznosi gotovo 20 %. Više od trećine radne snage i u širem smislu, približno 45 % evropskih građana posjeduje samo osnovne digitalne vještine.

European
Commission

National Coalition for digital skills & jobs

Stanje (funkcionalne)pismenosti

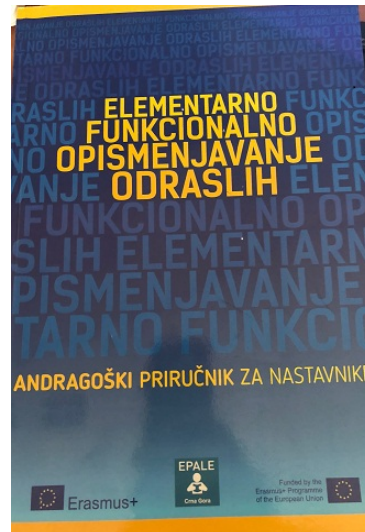
**Elementarno nepismenih - 750 miliona;
Funkcionalno nepismenih u svijetu - između 2,5 i 3 milijarde.**

1. Opismenjavanje i osnovno obrazovanje odraslih

- ✓ Prilagođen plan i program devetogodišnje osnovne škole odraslim licima (2017.godine);
- ✓ 2016 – 2018.godine – 775 lica završilo program osnovne škole (265/292/218);

1. Opismenjavanje i osnovno obrazovanje odraslih – podrška nastavnicima

- ✓ **EPALE projekat:** Izrađeno 7 zbirki andragoških priručnika za nastavnike koji realizuju program osnovne škole za odrasle i Andragoski priručnik za nastavnike koji realizuju Program elementarnog opismenjavanja

1. Opismenjavanje i osnovno obrazovanje odraslih – *podrška nastavnicima*

- ✓ <https://ec.europa.eu/epale/en/node/109769> Elementarno funkcionalno opismenjavanje
- ✓ <https://ec.europa.eu/epale/hr/node/88284> Crnogorski jezik
- ✓ <https://ec.europa.eu/epale/hr/node/88285> Engleski jezik i Ruski jezik
- ✓ <https://ec.europa.eu/epale/hr/node/88286> Istorija i Poznavanje društva
- ✓ <https://ec.europa.eu/epale/hr/node/88285> Muzička kultura i Likovna kultura
- ✓ <https://ec.europa.eu/epale/hr/node/88287> Matematika i Informatika
- ✓ <https://ec.europa.eu/epale/hr/node/88291> Geografija, Priroda, Biologija, Fizika i Hemija
- ✓ <https://ec.europa.eu/epale/hr/node/88290> Izborni predmeti

2. Podsticajne mjere i oblici usavršavanja lica sa niskim kvalifikacijama

Zaposlenost u Crnoj Gori

✓ Broj ne zaposlenih u Crnoj Gori (30. jun 2019. godine):

Ukupan broj nezaposlenih	
2019.	35.292 (20.452 žena ili 57,95%); 14,5%
2018.	42.737 (24.959 žena ili 58,4%)

✓ Broj nezaposlenih je smanjen za 7.445 lica ili za 17,42%.

2. Podsticajne mjere i oblici usavršavanja lica sa niskim kvalifikacijama

Kvalifikaciona struktura nezaposlenih:

- 47,17% nezaposlenih sa kvalif. nivoa obrazovanja III, IV i V;
- 39,07% nezaposlenih sa kvalif. nivoa obrazovanja I i II;
- 13,76% nezaposlenih sa kvalif. nivoa obrazovanja VI, VII i VIII.

2. Podsticajne mjere i oblici usavršavanja lica sa niskim kvalifikacijama:

- ✓ **Novčana pomoć i naknada troškova prevoza za vrijeme obrazovanja, osposobljavanja i uključivanja u druge mjere:**
  - Nezaposleno lice koje je Zavod uputio na obrazovanje, osposobljavanje i u druge mjere usmjerene na povećanje zaposlenosti, odnosno smanjenje nezaposlenosti, ima pravo na novčanu pomoć, u visini do 15% od prosječne mjesečne bruto zarade zaposlenih u Crnoj Gori, ostvarene u prethodnoj godini (u 2019. godini do 114,90e)
  - Nezaposleno lice koje se, upućuje van mjesta prebivališta, odnosno boravka, ima pravo na naknadu troškova prevoza za vrijeme za koje je upućen..
  - U prosjeku, mjesečno je 11.377 nezaposlenih lica koristilo navedeno pravo.

- ✓ **Programi obrazovanja za sticanje stručnih kvalifikacija:** uslužne djelatnosti, građevinarstvo, ugostiteljstvo i turizam...;
- ✓ **Programi obrazovanja za sticanje i razvoj ključnih kompetencija i životnih vještina:** učenje engleskog i njemačkog jezika, učenje rada na računaru, programi za obuku vozača “B”, “C”, “C+E” i “D” kategorije;
- ✓ **Javni radovi:** *personalni asistent, njega starih lica* (učešće lica sa završenom osnovnom školom iznosi 30%, sa srednjom školom 58%), *neka bude čisto*;
- ✓ **Profesionalna rehabilitacija:** uključuje 14 mjera!
- ✓ **Individualno savjetovanje usmjereno na utvrđivanje individualnog plana zapošljavanja:** (intervju, informativni razgovori, plan zapošljavanja, informativno-motivacioni seminari)
- ✓ **Posredovanje u zapošljavanju**

Najveće učešće u programima ostvaruju:

- **dugoročno nezaposlena lica**
- **lica starosti do 24 godine**
- **lica iz opština sjevernog regiona (71,4%).**

14 mjera profesionalne rehabilitacije:

1. Savjetovanje, podsticanje i motivisanje lica sa invaliditetom na aktivno traženje zaposlenja
2. Utvrđivanje preostale radne sposobnosti
3. Pomoć u prihvatanju invalidnosti i upoznavanje sa mogućnostima uključivanja u rad
4. Pomoć u izboru odgovarajućih prof. ciljeva
5. Razvijanje socijalnih spretnosti i vještina
6. Pomoć prilikom traženja odgovarajućeg radnog mjesta
7. Analiza konkretnog radnog mjesta i okruženja lica sa invaliditetom
8. Izrada plana prilagođavanja radnog mjesta i radnog okruženja za lica sa invaliditetom
9. Izrada plana potrebne opreme i sredstava za rad za lica sa invaliditetom
10. Osposobljavanje za rad na konkretnom radnom mjestu
11. Praćenje i stručna pomoć prilikom osposobljavanja i obrazovanja
12. Praćenje lica sa invaliditetom na radnom mjestu nakon zaposlenja
13. Evaluacija uspješnosti procesa rehabilitacije za pojedino lice sa invaliditetom
14. Ocjenjivanje radnih rezultata zaposlenog lica sa invaliditetom.

PROCJENA VJEŠTINA VREDNOVANJE I PRIZNAVANJE

Upskilling Pathways preporuke:

- Utvrditi prioritetne ciljne grupe, procijeniti njihove vještine i potrebe za usavršavanjem;
- Gdje je moguće primijeniti mehanizme za vrednovanje usklađene sa preporukom Savjeta iz 2012. godine koje se odnose na vrednovanje neformalnog i informalnog učenja, uključujući učenje na radnom mjestu, sertifikovanje stečenih znanja i uvažavanje u procesu sticanja stručnih kvalifikacija, sve u skladu sa NQF-om.

Dogovor država članica EU

- Upostavljanje nacionalnih sistema vrednovanja neformalnog i informalnog učenja do 2018.godine;
- Sprovođenje provjere vještina svih nezaposlenih osoba u roku od 6 mjeseci od utvrđivanja potrebe.

Sa kojim ciljem?

- Profesionalno preusmjeravanje ili osposobljavanja;
- Sticanje kvalifikacija odnosno djelova kvalifikacija.

Zakonske mogućnosti

Provjeravanje i dokazivanje znanja:

Odrasli mogu, radi sticanja nacionalne stručne kvalifikacije, odnosno ključne vještine provjeravati, potvrđivati, odnosno dokazivati znanja, vještine i kompetencije, bez obzira na način njihovog sticanja, u skladu sa Zakonom o nacionalnim stručnim kvalifikacijama.

Zakonske mogućnosti

- Lice može steći stručnu kvalifikaciju direktnom provjerom znanja, vještina i kompetencija kod organizatora obrazovanja.
- Provjeru znanja, vještina i kompetencija za sticanje stručne kvalifikacije vrši Ispitna komisija koju čine ispitivači.
- Komisiju obrazuje organizator obrazovanja od licenciranih ispitivača sa liste ispitivača koja se sačinjava za svaku stručnu kvalifikaciju.
- Ispitni centar utvrđuje listu ispitivača na osnovu javnog oglašavanja.
- Organizator obrazovanja može izvršiti internu provjeru znanja, vještina i kompetencija lica nakon čega izdaje interni sertifikat.

Sticanje stručne kvalifikacije

- završetkom modula kada je javno važeći obrazovni program urađen na osnovu više standarda zanimanja;
- provjerom znanja, vještina i kompetencija nakon završetka programa obrazovanja odraslih u skladu sa Ispitnim katalogom;
- direktnom provjerom znanja, vještina i kompetencija u skladu sa Ispitnim katalogom;
- Sticanjem stručne kvalifikacije ne stiče se nivo obrazovanja.

Modularizacija programa u Crnoj Gori

- Centar za stručno obrazovanje je u prethodne tri godine uradio 39 modularizovanih obrazovnih programa i 3 modularizovana obrazovna programa sa prilagođenim izvođenjem i dodatnom stručnom pomoći, od kojih se 10 realizuje od školske 2017/2018.godine, 16 od školske 2018/2019. godine, a 13 i 3 prilagođena će se realizovati od školske 2019/2020. godine.
- Izmjenama Zakona o nacionalnim stručnim kvalifikacijama stvoren je zakonski osnov za sticanje dijela stručne kvalifikacije, koja se dokazuje potvrdom.

Metodologija za izradu programa obrazovanja

- Revizija 2018. godine
- Metodologijom je predviđeno da se program može sastojati od jednog ili više modula koji su dio obrazovnog programa i na taj način stvoreni su uslovi za prenosivost kredita i priznavanje stručne kvalifikacije licima koja su napustila formalno obrazovanje a žele steći stručnu kvalifikaciju.

Mehanizmi vrednovanja prethodnog učenja

EUROPASS dokumenta:

Europass predstavlja skup obrazaca koji imaju za cilj razumljivost kvalifikacija i vještina stečenih u formalnom i neformalnom obrazovanju koje promovišu doživotno obrazovanje i mobilnost lica. Europass je zasnovan na osnovnom modelu koji je utvrđen za jedinstveni evropski prostor.

Europass čine dokumenti:

- 1) Europass dopuna sertifikatu
- 2) Europass dopuna diplomi (Supplement);
- 3) Europass mobilnost
- 4) Europass jezički portfolio
- 5) Europass biografija (CV).

EUROPASS dopuna sertifikatu

EUROPASS dopuna sertifikatu popunjava i izdaje ustanova iz oblasti stručnog obrazovanja.

- Podaci o stečenim znanjima, vještinama i kompetencijama;
- Podaci o oblastima u kojima se može zaposliti lice koje posjeduje ispravu;
- Podaci o ustanovama koje izdaju ispravu, odnosno koje vrše potvrđivanje javne važnosti isprave;
- Podaci o nivou stečene kvalifikacije;
- Podaci o uslovima za pristup sljedećem nivou obrazovanja i dr.podaci.

Učenje na radnom mjestu

- Poslodavac može za svoje potrebe, radi prilagođavanja tržišnim zahtjevima i promjenama, novim tehnološkim i radnim procesima, organizovati različite oblike osposobljavanja i usavršavanja zaposlenih.
- **U tim slučajevima poslodavac zaposlenom izdaje potvrdu o završenom osposobljavanju i usavršavanju.**

Izmjena Zakona o
obrazovanju odraslih
2017.

FLEKSIBILNA PONUDA UČENJA PRILAGOĐENA POTREBAMA POJEDINCA

Upskilling Pathways preporuke:

- Osigurati obrazovnu ponudu i obuke kojima se zadovoljavaju potrebe utvrđene procjenama vještina
- Za migrante stvoriti prilike i kreirati ponudu za učenje jezika i pripremu za osposobljavanje

Obrazovna ponuda u Crnoj Gori

Ukupno looo	105
Sjeverna regija	40
Centralna regija	53
Južna regija	12
Stručne kvalifikacije	119
Ključne kompetencije	105

Obrazovna ponuda u Crnoj Gori

područja/oblasti i broj programa obrazovanja

Građevinarstvo i geodezija	18
Trgovina, turizam i ugostiteljstvo	13
Ekonomija, pravo i administracija	9
Saobraćaj	9
Elektronika, telekomunikacije i računarstvo	9
Mašinstvo i obrada metala	9

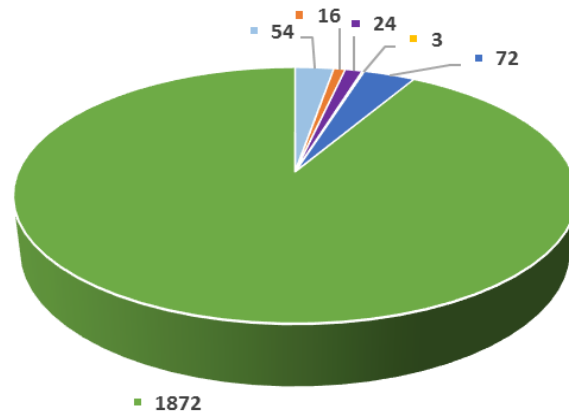
Šumarstvo i obrada drveta	7
Poljoprivreda, proizvodnja i prerada hrane	6
Zdravstvo, farmacija i socijalna zaštita	6
Tekstilstvo i kožarstvo	4
Lične usluge	3
Hemija, nemetali i grafičarstvo	2

Najtraženija zanimanja na tržištu rada (jun 2019.)

Oglašena radna mjesta	Br.
Usluge smještaja i ishrane	5758
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	2857
Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	1913
Obrazovanje	1165

Oglašena radna mjesta	Br.
Zdravstvena i socijalna zaštita	828
Građevinarstvo	807
Ostale uslužne djelatnosti	610
Prerađivačka industrija	492

Praćenje polaznika po završetku obuke

- Nezaposlen
- Zaposlio se po u nekoj drugoj oblasti/sektoru
- Zaposlio se po završetku programa u prvoj godini u toj oblasti/sektoru
- Zaposlio se po završetku programa u drugoj godini i više u toj oblasti/sektoru
- Zaposlio se po završetku programa u prvih mjesec dana u toj oblasti /sektoru
- Neznato

Kuda nakon srednje škole?

- 2016/2017 – 6420 učenika završilo srednju školu – 49 steklo stručnu kvalifikaciju (2018) – 0,76%;
- 2017/2018 – 6348 učenika završilo srednju školu - 42 steklo stručnu kvalifikaciju (2019) – 0,66%;
- Najveći broj uključenih u sticanje stručne kvalifikacije su svršeni gimnazijalci, oblast trgovine, turizma i ugostiteljstva i elektrotehnike;
- Najviše birani programi obrazovanja su: Zaštitar lica i imovine, Računovodstveni tehničar, Rukovalac građevinskim mašinama – bager i utovarivač, Asistent u nastavi;

Podrška migrantima

- Program obrazovanja za učenje Crnogorskog jezika za azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom;
- Program obrazovanja za učenje Istorije i kulturne baštine za azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom;

Nacionalni savjet za
obrazovanje

Jul 2019.godine

KOORDINACIJA I PARTNERSTVO

MJERE INFORMISANJA JAVNOSTI, USMJERAVANJA I PODRŠKE

Upskilling Pathways preporuke:

- Osigurati djelotvornu koordinaciju s ciljem sprovođenja Preporuke uključivanjem privatnih i javnih aktera u obrazovanje, zapošljavanje, socijalne i kulturne politike, prekograničnu i regionalnu saradnju i sl.
- Sprovođenje mjera za informisanje javnosti u cilju podizanja svijesti o prednostima usavršavanja, dostupnosti informacija, odgovornim tijelima, mjerama podrške i sl.
- Osigurati osposobljavanje i kontinuirano stručno usavršavanje zaposlenih koji učestvuju u realizaciji obuka, a posebno nastavnika.

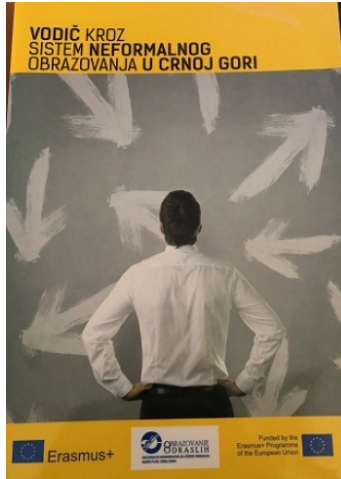
Informisanje javnosti u cilju podizanja svijesti o važnosti obrazovanja odraslih i stručnog usavršavanja

European
Commission

<https://epale.ec.europa.eu/en/node/29730>

PISMENOST JE PREDUSLOV ZA LIČNO, SOCIJALNO I EKONOMSKO
OSNAŽIVANJE POJEDINCA, PORODICE I ZAJEDNICE

- Nacionalni portal o obrazovanju odraslih www.obrazovanjeodraslih.me
- Epale namjenski video
- Regionalni EPALÉ događaji na kojima se promovišu mjere iz Preporuke Upskilling Pathways

Erasmus+

Katalog stručnog usavršavanja nastavnika

1. ekonomija i pravo
2. turizam, trgovina i ugostiteljstvo
3. prirodne nauke u stručnom obrazovanju
4. zdravstvo i socijalna zaštita
5. humanistika i umjetnost
6. saobraćaj i komunikacije
7. građevinarstvo i uređenje prostora
8. informacione tehnologije
9. obrazovanje i osposobljavanje
10. preduzetništvo
11. poljoprivreda, prehrana, veterina i šumarstvo

II Oblast pedagogije,
andragogije, psihologije,
didaktike, metodike i dr.

III Druge oblasti stručnog
usavršavanja

Andragoško osposbljavanje nastavnika

- Zakon o obrazovanju odraslih;
- Pravilnik o bližem načinu i postupku sprovođenja andragoškog osposobljavanja ("Službeni list Crne Gore", br. 053/18 od 31.07.2018);
- Program andragoškog osposobljavanja nastavnog kadra koji radi u obrazovanju odraslih - 948 nastavnika je prošlo Program, 62 nastavnika iz osnovnih škola za odrasle (6 ustanova za osnovno obrazovanje odraslih).
- Program se sastoji od 6 obaveznih i dva napredna modula.

MEIS baza (Informacioni sistem MP)

U Informacionom sistemu obrazovanja Crne Gore (MEIS - Montenegrin Education Information System), pored podataka koje se vode o formalnom obrazovanju, od 2018. godine vode se i podaci o obrazovanju odraslih.

Slika : Početna strana MEIS portala

Čemu služi MEIS?

- redovno praćenje rada organizatora obrazovanja odraslih;
- analize i razmjene podataka u cilju poboljšanja rada organizatora obrazovanja odraslih ili poboljšanju rada svih procesa koji se oslanjaju na njihov rad;
- međuresornog umrežavanja i informisanja;
- Statističkih analiza.

Koje podatke sadrži MEIS?

Podaci o:

- **Ustanovama/organizatorima obrazovanje odraslih**: Naziv, Adresa, Opština, Telefon, Broj licence, Datum izdavanja licence, Web sajt, E-mail;
- **Programima**: Naziv programa, Datum usvajanja, Trajanje, Složenost, Status, Okvirni plan/raspored realizacije;
- **Kadru organizatora obrazovanja odraslih**: Ime, Prezime, JMBG, Datum rođenja, Stepen stručne spreme, Zvanje, Ustanova u kojoj je stečeno zvanje, Da li posjeduje licencu za rad, Potvrda o andragoškoj osposobljenosti, Datum početka rada, Datum prestanka rada, Status, Tip rada (Ugovor o radu, Honorarno, Stručno osposobljavanje...), Radno mjesto;
- **Kandidatima**: Ime, Prezime, Datum rođenja, Stepen stručne spreme, Da li je pripadnik RE populacije, Državljanstvo, Da li je raseljeno lice, Da li posjeduje rješenje o usmjeravanju za posebne obrazovne potrebe, Program za koji pohađa obuku, Datum početka obuke, Datum kraja obuke, Status, Sertifikat;
- **Konkursima**: Program za koji se konkurs raspisuje, Datum objavljivanja konkursa, Datum isteka konkursa, Broj kandidata.

Uključivanje javnih i privatnih aktera u obrazovni sistem

- Nacionalni savjet za obrazovanje / odbori
- Savjet za kvalifikacije / sektorske komisije
- Davanje mišljenja na inicijalna i razvojna dokumenta u procesu razvoja stručnih kvalifikacija i obrazovnih programa

PRAĆENJE I EVALUACIJA

Upskilling Pathways preporuke:

- Opisati odgovarajuće mjere za sprovođenje ove Preporuke;
- Unutar nacionalnih okvira evaluirati mjere iz Preporuke i njihov učinak na napredak u oblasti pismenosti, sticanju kvalifikacija (III i IV nivo NQFa);
- Koristiti rezultate za dodatne reforme, sprovođenje oblika usavršavanja na nacionalnom nivou i sl.

Praćenje ostvarivanja mjera iz Preporuke

Plan obrazovanja odraslih (2019-2022);

Mjere iz preporuke su sadržane kroz konkretne aktivnosti u okviru oblasti:

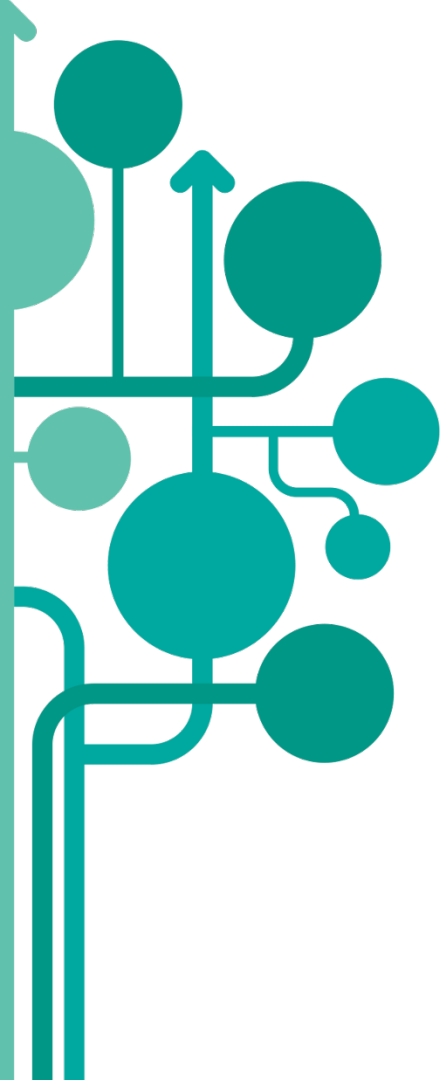
1. PROGRAMI I AKTIVNOSTI CJELOŽIVOTNOG OBRAZOVANJA I UČENJA

(u pogledu sticanja bazične pismenosti, ključnih kompetencija,)

2. OBEZBJEĐENJE FLEKSIBILNOG I ODRŽIVOG SISTEMA OBRAZOVANJA ODRASLIH

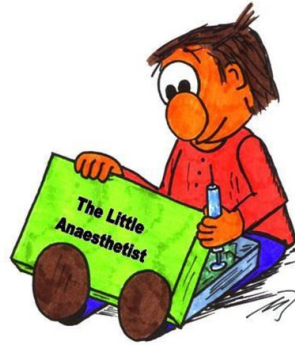
(Oslanjanje na postojeće mehanizme priznavanja neformalnog i informalnog učenja, uključujući učenje na radnom mjestu – u skladu sa nacionalnim okvirima kvalifikacija)

Izvjštavanjem na godišnjem nivou prati se i ostvarivanje mjera!

Hvala na paznji,

gordana.boskovic@csso.gov.me

Pitanja
Odgovori